

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 17/2007 vp

Hallituksen esitys laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien muuttamisesta sekä laiksi yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta.

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtiovarainvaliokunta on 19.10.2007 pitämässään kokouksessa päättänyt pyytää talousvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä (HE 61/2007 vp) laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien muuttamisesta sekä laiksi yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Irmeli Virtaranta, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Päivi Janka, neuvotteleva virkamies Arto Rajala, yli-insinööri Peteri Kuuva ja ylitarkastaja Jukka Saarinen, kauppa- ja teollisuusministeriö

- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Kati Takala, Energiateollisuus ry
- johtaja Sirpa Smolsky, Teknologiateollisuus ry
- johtaja Anders Portin, Metsäteollisuus ry
- toimitusjohtaja Jarmo Nupponen, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry
- johtaja Pekka Manninen, Helsingin Energia
- toimitusjohtaja Vesa Pirttilä, Kotkan Energia Oy
- johtaja Ahti Nikkanen, Lahti Energia Oy
- teknologiajohtaja Peter Sandvik, Rautaruukki Oy
- toimitusjohtaja Hannu Linna, Vaasan Sähkö Oy.

Merkitään saapuneeksi kirjallinen lausunto:
— Suomen Biodieselyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että energiatuotteista ja sähköstä kannettavaa valmiste-

veroa korotetaan keskimäärin 9,8 prosenttia. Veronkorotuksen painopiste on päästökaupan ulkopuolisten sektoreiden käyttämissä polttoaineissa. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi laki yksityi-

sestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta.

Lämmityksessä ja työkoneiden polttoaineena käytettäväksi tarkoitetulle biopolttoöljylle ehdotetaan valmisteverottomuutta. Biopolttoöljyn pientuottajille ehdotetaan yksinkertaistettua valmisteveromenettelyä.

Harrasteilmailun ja huviveneilyn polttoaineet sekä jäteöljy ehdotetaan verollisiksi polttoaineiksi. Huviveneilyssä käytetyn polttoaineen käyttökieltoa, sanktioita ja valvontaa koskevat säännökset sisältyvät lakiin yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta.

Energiaverotukseen liittyviä veronpalautusmenettelyjä ehdotetaan täsmennettäväksi ja yksinkertaistettaviksi. Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin tehtäisiin lisäksi eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen tavoitteet ovat sekä fiskaalisia että ilmastomuutoksen hillintää edistäviä. Valiokunta toteaa, että jälkimmäiseen tavoitteeseen pyritään muillakin ohjauskeinoilla, joista merkittävintä on päästökauppa. Vaikka esityksen suorat vaikutukset kohdistuvatkin pääosin päästökaupan ulkopuoliseen sektoriin, valiokunta katsoo, että ehdotusten välittömiä ja välillisiä, niin ohjaus- kuin taloudellisiakin, vaikutuksia olisi tulut arvioida laajemmin.

Valiokunta keskittyy lausunnossaan tarkastelemaan esityksen vaikutuksia elinkeinoelämään ja kuluttajiin käsittelemällä sähkö- ja kaukolämpösektoria sekä kuljetuksia ja autoilua.

Sähkö ja kaukolämpö

Sähkön- ja kaukolämmöntuotannon päästöihin kohdistuu päästökauppakaudella 2008–2012 noin 50 prosentin vähennystarve verrattuna vuoteen 2006. Tällä tulee olemaan merkittäviä kustannusvaikutuksia niin elinkeinoelämälle kuin kotitalouksillekin. Asiantuntijoiden arvioiden mukaan sähkön hinta on ilman energiaverojen lisäystäkin nousemassa ensi vuoden alussa merkittävästi, ja tukkumarkkinahinnan on arveltu jopa kaksinkertaistuvan. Esitettyjen veronkorotusten vaikutus jää tältä osin huomattavasti vä-

häisemmäksi, mutta on osaltaan lisäämässä rasi-

tusta. Veroluokan II sähkön valmisteveron korottamisen osalta esityksen teollisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan noin 14 miljoonaa euroa. Tähän verrattuna päästökaupasta aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset ovat moninkertaiset.

Kotitalouksiin vaikutukset kohdistuvat sekä sähkön hinnannousun että kaukolämmityksen kallistumisen kautta. Valiokunta toteaa, että 80 prosenttia kaukolämmöstä tuotetaan Suomessa sähkön ja lämmön yhteistuotannolla, jossa polttoaineiden energia käytetään mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Yhteistuotannon tehokkuuden ansiosta primäärienergian kulutus ja ympäristöpäästöt ovat noin 30 prosenttia pienemmät kuin tuotettaessa vastaava energia erillisissä laitoksissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaukolämmitys säilyttää kilpailukykinsä.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää välttämättömänä, että eri ohjauskeinojen sekä suorat että kumulatiiviset vaikutukset analysoidaan nyt tehtyä syvällisemmin. Eri instrumenttien yhteisvaikutuksen tarkasteluun, niin hyötyjen kuin haittojenkin osalta, on keskityttävä valmisteilla olevan vuoteen 2020 ulottuvan energia- ja ilmastostrategian yhteydessä.

Kuljetussektori ja autoilu

Esityksen mukaisesti aikaisempien yhtenäisten prosenttikorotusten sijasta dieselöljyn verotusta aiotaan korottaa hieman bensiiniä enemmän ja tasoittaa näin niiden verokohtelua. Tätä perustellaan mm. EU:n komission pyrkimyksellä yhtenäistää bensiinin ja dieselin verotusta. EU-tasolla on katsottu, ettei ympäristösyistä ole perusteltua tehdä verotuksellista eroa bensiinin ja dieselin välille.

Dieselöljyn verotuksen kiristämisellä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Dieselöljyn kokonaiskäytöstä henkilöautojen osuus on Suomessa noin 21 prosenttia ja muu osa käytetään kuorma-, paketti- ja linja-autoissa. Valtaosa dieselöljyn veronkorotuksesta kohdistuu näin ollen elinkeinoelämän kuljetuskustannuksiin ja joukkoliikenteeseen, ei henkilöautoihin. Elinkeinoelämän tavarankuljetuksiin kohdistuvan verorasitteen arvioidaan kasvavan noin 80 miljoonalla eurolla. Koska suurin osa dieselin käytöstä kohdistuu muuhun kuin harkinnanvaraiseen liikenteeseen ja henkilöautoilunkin osalta Suomen maantieteelliset olosuhteet rajoittavat harkinnanvaraisen autoilun määrää, jäänee veronkorotuksen ohjaava vaikutus suhteellisen vähäiseksi.

Dieselöljyn hintaan tulee vaikuttamaan myös ensi vuoden alusta voimaan tuleva biopolttoainien käyttövelvoite. Asiantuntija-arvioiden mukaan velvoitteen toteuttaminen painottunee teknisistä syistä dieselöljyyn, mikä tulee osaltaan nostamaan sen hintaa.

Valiokunta katsoo, että paremman energiatehokkuutensa vuoksi dieselautojen hallittu lisääminen on tarkoituksenmukaista. Ottaen huomioon, että verotuksen ohjaava vaikutus tulee tältä osin heikkenemään, on parhaillaan valmis-teilla olevan ajoneuvoverotuksen kokonaisuu-distuksen yhteydessä tarkoin harkittava eri ohjauskeinojen kokonaisvaikutusta. Valiokunnan näkemyksenä on, että veromuutokset olisi ollut perusteltua toteuttaa vasta ajoneuvoverotuksen kokonaisuudistuksen, ml. käyttövoimaveron tarkastelu, yhteydessä. Valiokunta kiirehtiikin ajoneuvoverotuksen kokonaisuudistusta, jotta verotuksen kokonaistavoitteet mm. ympäristöohjaavuudesta voidaan saavuttaa.

Muuta

Valiokunta pitää tervetulleena uudistuksena lämmityksessä ja työkoneissa käytettävän biopolttoöljyn verovapautta. Asiantuntija-arviona on todettu, että tavoitteena on nostaa biopolttoöljyn osuus lämmityspolttonesteistä 10 prosenttiin vuoteen 2016 mennessä. Ehdotettu verouudistus on omiaan edistämään tämän haasteellisen tavoitteen saavuttamista.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

TaVL 17/2007 vp — HE 61/2007 vp

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Jouko Laxell /kok
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	Eero Lehti /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Päivi Lipponen /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
	Harri Jaskari /kok	Sirpa Paatero /sd (osittain)
	Matti Kangas /vas	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	Ulla-Maj Wideroos /r
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	vjäs. Sampsa Kataja /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Hallituksen esitys (HE 61/2007 vp) nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sisältää muun ohella dieselpolttonesteiden veronkiristykset. Perusvero nousisi rikittömän dieselöljyn osalta tasosta 26,83 snt/l tasoon 30,67 snt/l ja muun laadun osalta tasosta 29,48 snt/l tasoon 33,32 snt/l. Lisävero nousisi vastaavasti rikittömän osalta tasosta 4,76 snt/l tasoon 5,38 snt/l ja muun laadun tasosta 4,76 snt/t tasoon 5,38 snt/l. Hallitus perustelee kiristystä ympäristö- ja ohjausvoitteella.

Hallituksen esitys dieselveron kiristämisestä johtaa mm. pk-yritysten, maatalouden ja ihmisten pakollisten kuljetus- ja matkustuskustannusten nousuun. Aluepoliittisestikin kiristys on väärä.

Jos hallitus olisi antanut tämän esityksen rinnalla esityksen dieselautoja koskevan käyttövoimaveron merkittävästä alentamisesta tai kokonaan poistamisesta, olisi dieselöljyn veron ehdotetun kaltaiselle kiristämiselle hieman perustetta. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa

ilmeni, että dieselautojen vuotuisen käyttövoimaveron poistaminen on epävarmaa. Tämän johdosta ei ole perusteltua kiristää dieselöljyn veroa hallituksen esityksen mukaisesti. Dieselautojen osuutta on perusteltua kasvattaa sekä taloudellisista että ympäristösyistä. Hallituksen esitys merkitsee dieselöljyn veron kiristymistä moottoribensiinin veroa suhteellisesti enemmän, mitä ei voi pitää perusteltuna.

Talousvaliokunta on lausunnossaan pienin huomautuksin yhtynyt hallituksen linjaan, joka vie kehitystä väärään suuntaan.

Kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa vuodelle 2008 ehdotetaan dieselautojen käyttövoimaveron poistamista. Kun näin ei näytä olevan tapahtumassa, tulee dieselöljyn verotuksen kiristäminen torjua.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että dieselöljyn osalta verotuksen kiristämisestä luovutaan.

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 2007

Toimi Kankaanniemi /kd

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että energiatuotteista ja sähköstä kannettavaa valmisteveroa korotetaan keskimäärin 9,8 prosenttia.

Hallituksen esityksen mukaan dieselöljyn verotus kiristyy bensiiniveroa ankarammin. Ympäristöystävällisen dieselin verotuksen suhteellisesti ankarammalle kiristämiseksi ei ole perusteluita ympäristönäkökohdista katsottuna. Verotuksen kiristämisen sijaan dieselöljyn käyttöä tulisi suosia, sillä dieselmoottorit kuormittavat ympäristöä bensiinimoottoreita vähemmän ja ovat kestävämpiä.

Polttoaineiden valmisteveron kiristyminen on uhka suomalaisille kuljetusyrittäjille. Tavarakuljetuksiin kohdistuva verorasitus kasvaisi hallituksen esityksen mukaan noin 80 miljoonaa euroa. Suomessa on jo polttoainevero korkeampi kuin keskimäärin Euroopan maissa, vaikka meillä on pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto ja muuta Eurooppaa suuremmat kuljetuskustannukset. Hallituksen esityksen mukaan veronkorotukset ovat siirrettävissä kuljetus- ja logistiikka-alalla

palvelujen ostajille ja loppukuluttajille. Esityksessä ei oteta huomioon sitä, että kun kustannusten nousu siirtyy hintoihin, tämä merkitsee kotimaisten yrittäjien kilpailukyvyn heikkenemistä suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin.

Vaikka hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassaan parantamaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja palvelua, kyseisessä hallituksen esityksessä ei ole laskettu energiaverojen korottamisesta aiheutuvia kustannuksia joukkoliikenteen osalta lainkaan. Hallituksen esityksessä ei myöskään huomioida sitä, että energiaverojen kiristämisellä on suora inflaatiovaikutus. Hallitus olettaa veromuutoksilla voitavan ehkäistä liikenne- ja energiasektorin hiilidioksidipäästöjen ja muiden päästöjen kasvua. Katson, ettei lakimuutoksella ole hallituksen tavoittelemaa ohjaavaa merkitystä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että talousvaliokunnan olisi tullut esittää lausunnossaan valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksen hylkäämistä.

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 2007

Matti Kangas /vas